

Közzététel: 2026. április 30.

A tanulmány címe:

Az Európai Kutatási Tanács (ERC) magyar pályázati nyerteseinek affiliációi: pályáívek a pályázat előtt és után

Szerzők:

LAKATOS PÉTER LEVENTE

a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság főigazgatója

E-mail: lakatos.peter@mab.hu

HAJDÚ NOÉMI

a Miskolci Egyetem egyetemi docense

E-mail: noemi.hajdu1@uni-miskolc.hu

MAKÓ CSABA

a Nemzeti Közszolgálati Egyetem professor emeritusa

E-mail: mako.csaba@tk.elte.hu

SASVÁRI PÉTER

a Nemzeti Közszolgálati Egyetem és a Miskolci Egyetem egyetemi docense

E-mail: Sasvari.Peter@uni-nke.hu

DOI: <https://doi.org/10.20311/stat2026.04.hu0373>

Az alábbi feltételek érvényesek minden, a Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH) *Statisztikai Szemle* c. folyóiratában (a továbbiakban: Folyóirat) megjelenő tanulmányra. Felhasználó a tanulmány vagy annak részei felhasználásával egyidejűleg tudomásul veszi a jelen dokumentumban foglalt felhasználási feltételeket, és azokat magára nézve kötelezőnek fogadja el. Tudomásul veszi, hogy a jelen feltételek megszegéséből eredő valamennyi kárért felelősséggel tartozik.

1. A jogszabályi tartalom kivételével a tanulmányok a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) szerint szerzői műnek minősülnek. A szerzői jog jogosultja a KSH.
2. A KSH földrajzi és időbeli korlátozás nélküli, nem kizárólagos, nem átadható, térítésmentes felhasználási jogot biztosít a Felhasználó részére a tanulmány vonatkozásában.
3. A felhasználási jog keretében a Felhasználó jogosult a tanulmány:
  - a) oktatási és kutatási célú felhasználására (nyilvánosságra hozatalára és továbbítására a 4. pontban foglalt kivétellel) a Folyóirat és a szerző(k) feltüntetésével;
  - b) tartalmáról összefoglaló készítésére az írott és az elektronikus médiában a Folyóirat és a szerző(k) feltüntetésével;
  - c) részletének idézésére – az átvevő mű jellege és célja által indokolt terjedelemben és az eredetihez híven – a forrás, valamint az ott megjelölt szerző(k) megnevezésével.
4. A Felhasználó nem jogosult a tanulmány továbbértékesítésére, haszonszerzési célú felhasználására. Ez a korlátozás nem érinti a tanulmány felhasználásával előállított, de az Szt. szerint önálló szerzői műnek minősülő mű ilyen célú felhasználását.
5. A tanulmány átdolgozása, újra publikálása tilos.
6. A 3. a)–c) pontban foglaltak alapján a Folyóiratot és a szerző(ke)t az alábbiak szerint kell feltüntetni:

„*Forrás: Statisztikai Szemle* c. folyóirat 104. évfolyam 4. számában megjelent, *Lakatos Péter Levente – Hajdú Noémi – Makó Csaba – Sasvári Péter* által írt, **Az Európai Kutatási Tanács (ERC) magyar pályázati nyerteseinek affiliációi: pályáívek a pályázat előtt és után** című tanulmány (link csatolása)”
7. A Folyóiratban megjelenő tanulmányok kutatói véleményeket tükröznek, amelyek nem feltétlenül esnek egybe a KSH vagy a szerzők által képviselt intézmények hivatalos álláspontjával.

Lakatos Péter Levente – Hajdú Noémi – Makó Csaba – Sasvári Péter

Az Európai Kutatási Tanács (ERC) magyar pályázati nyerteseinek affiliációi: pályáívek a pályázat előtt és után

Affiliation patterns of Hungarian ERC grantees: institutional pathways before and after grant success

Lakatos Péter Levente, a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság főigazgatója

E-mail: lakatos.peter@mab.hu

Hajdú Noémi, a Miskolci Egyetem egyetemi docense

E-mail: noemi.hajdu1@uni-miskolc.hu

Makó Csaba, a Nemzeti Közszerológáti Egyetem professor emeritusa

E-mail: mako.csaba@tk.elte.hu

Sasvári Péter, a Nemzeti Közszerológáti Egyetem és a Miskolci Egyetem egyetemi docense

E-mail: Sasvari.Peter@uni-nke.hu

A tanulmány az Európai Kutatási Tanács (ERC) magyar nyerteseinek affiliációs mintázatait vizsgálja a pályázás előtti beágyazódástól a nyereskori fogadóintézményen át a projektet követő mozgásokig, Scopus-alapú szerzőségi (affiliációs) idősorokra támaszkodva 2007 és 2024 között. Leíró statisztikákkal és Sankey-diagramokkal feltárjuk az intézményi csatornák súlyait, valamint a pályázásig eltelt évek száma és a poszt-ERC-mobilitás közti összefüggéseket. Eredményeink szerint a fogadói térkép Magyar Kutatási Hálózat (HUN-REN) központú: a nyertesek közel fele a HUN-REN-hez kötődik, miközben az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE), a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, a Szegedi Tudományegyetem és történeti értelemben a Közép-Európai Egyetem domináns egyetemi pólusai speciális szakterületi erősségeket mutatnak. A pályázati győzelem után egyszerre jellemző a tartós megtartás (különösen HUN-REN és ELTE), valamint az irányított mobilitás a hazai pólusok, illetve a visszatérő nemzetközi partnerek (pl. Oxford, UCL, UC, Max Planck, CNRS) felé. Az előtörténetek széles eloszlása két kiegészítő karrierstratégiát jelez: gyors integráció rövid előzmény után, illetve hosszabb intézményi építkezés vagy nemzetközi szakaszból való visszatérés. Szakpolitikai javaslatunk egy HUN-REN egyetemi „ERC-előkészítő” utánpótlási csatorna kialakítását, kétpályás tehetségtámogatást (gyors start és autonóm bővülés), belső bírálati köröket, panelszimulációt, mikrotámogatást (kis összegű, gyors támogatás) és célzott „visszatérési csatornákat” hangsúlyoznak. A magyar egyetemek számára a piramisban való feljebb lépést a nevelő intézmények elismerését célzó finanszírozási eszközök, a hozzáférési korlátok rendezése és a belföldi, nemzetközi együttműködések erősítése támogathatja.

Kulcsszavak: ERC-pályázatok, affiliációs mintázatok, kutatói mobilitás

The study examines the affiliation patterns of Hungarian European Research Council (ERC) grantees, tracing their trajectories from pre-application embedding through host institutions at the time of the award to post-project mobility. The analysis relies on Scopus-based authorship affiliation time

series data from 2007 to 2024. Descriptive statistics and Sankey diagrams are used to explore the relative weight of institutional channels and the correlations between the number of years to application and post-ERC mobility. Our results show that the host landscape is centred on the Hungarian Research Network (HUN-REN): nearly half of the awards are linked to HUN-REN, while the leading university poles – Eötvös Loránd University (ELTE), Budapest University of Technology and Economics (BME), University of Szeged (SZTE), and, historically, Central European University (CEU) – demonstrate field-specific strengths. Following the award, both long-term retention (notably within HUN-REN and ELTE) and directed mobility towards domestic centres and returning international partners (e.g. Oxford, UCL, UC, Max Planck, CNRS) are common. The wide distribution of pre-award histories indicates two complementary career strategies: rapid integration after a short institutional history and return after an extended domestic or international phase. Policy recommendations emphasise the creation of a HUN-REN–university ERC preparatory recruitment channel, dual-track talent support (fast-start and autonomous-expansion paths), internal review circles, panel simulations, micro-grants (small, rapid funding), and targeted return channels. For Hungarian universities, ascending the excellence pyramid can be supported through funding instruments that enhance institutional recognition, reduce access barriers, and strengthen domestic – international cooperation.

Keywords: ERC grants, affiliation patterns, research mobility

A European Research Council (ERC) a tudományos kiválóság európai aranystandardja: a nyertes pályázatok nemcsak egyéni teljesítményt jeleznek, hanem a mögöttes intézményi ökoszisztéma felkészítő és megtartó képességét is. Az ERC-képes kutatói életpálya rendszerint több szereplő összehangolt működését feltételezi – hazai és nemzetközi egyetemek, kutatóintézetek, laborok, valamint támogató programok (Zenkieni *et al.*, 2024) –, miközben a pályázati győzelem „pillanatképe” csak egy pont egy hosszabb beágyazódási és mobilitási íven. Magyarország esetében különösen releváns kérdés, hogyan kapcsolódnak egymáshoz a hazai pólusok (egyetemi karok, kutatóintézeti központok) és a visszatérő nemzetközi partnerek, illetve milyen intézményi csatornákon keresztül születnek a sikeres ERC-projektek. Utóbbiak esetében az intézményi támogatás meghatározó jelentőségű, különösen a pályázat-előkészítési szakaszban, ahol kulcsfontosságúak a belső bírálati mechanizmusok, az infrastruktúra-hozzáférés és a mentorálás (Catalyze Group, 2024).

A tanulmány ebből a tágabb nézőpontból közelít: a magyar ERC-nyertesek affiliációs mintázatait a pályázást megelőző beágyazódástól a nyereskori fogadói intézményen át a projektet követő mozgásokig vizsgáljuk. Célunk nem egyéni pályák értékelése, hanem annak feltérképezése, hogy a hazai kutatási és felsőoktatási rendszerben mely csatornák erősek, hol látszik tartós megtartás, és hol rajzolódik ki irányított (belföldi vagy nemzetközi) mobilitás. A szakpolitikai következtetések ajánlások, amelyek a feltárt mintázatokból következnek, nem meglévő, formálisan bevezetett programok leírásai.

A vizsgálat tudományos relevanciáját az adja, hogy az affiliációs idősorok elemzésén keresztül empirikusan ragadja meg a kutatói mobilitás, az intézményi beágyazottság és a kutatási kiválóság közötti összefüggéseket. Az affiliációk longitudinális vizsgálata nem pusztán leíró jellegű, hanem lehetőséget teremt az intézményi kapacitások, a tudástranzfer és a karrierpályák szerkezeti mintázatainak feltárására, amelyek a tudományometriai és a tudománypolitikai szakirodalomban is központi kérdésnek számítanak.

A tanulmány hozzájárulása a kutatói mobilitás és az intézményi beágyazottság kapcsolatát vizsgáló szakirodalomhoz abban áll, hogy egy kis és nyitott kutatási rendszer példáján keresztül mutatja be, miként kapcsolódnak össze a hazai és a nemzetközi intézményi csomópontok az ERC-sikerek mögött, és hogyan értelmezhetők ezek a mintázatok a kutatási ökoszisztéma működésének szempontjából.

Kutatási kérdések:

1. Mely intézményi csatornák a legerősebbek a pályázás előtti beágyazódásból a nyeréskori fogadóintézmény felé, és mekkora ezek súlya?
2. Mekkora a megtartás az ERC után, és milyen irányú mobilitás jellemző a következő 5 éves időszakot követően (hazai pólusok ↔ nemzetközi célpontok)?
3. Összefügg-e a pályázásig eltelt évek együttes hossza a nyeréskori fogadóintézménnyel és a projekt utáni mobilitással?
4. Mely bevált megoldáselemek társulnak jobb kimenetekkel, és milyen formában érdemes ezeket egy javasolt, kiemelt kutatóhelyi centrumhoz vagy domináns egyetemi pólushoz kapcsolódó előkészítő rendszerbe integrálni?

1. Szakirodalmi áttekintés

Az ERC az Európai Unió 2007-ben létrehozott, kiemelt finanszírozó szervezete az alap kutatás támogatására. Küldetése, hogy a legkreatívabb kutatók legjobb ötleteit támogassa, kizárólag a tudományos kiválóság elve alapján (*European Research Council, n.d.a*). Az ERC a Horizont Európa keretprogram részeként működik, pályázni bármely tudományterületen lehet, a kutatást EU-tagállamban vagy társult országban bejegyzett intézménynél kell megvalósítani (*European Research Council, n.d.d*).

Az ERC fő pályázattípusai a kutatói életpálya szakaszaihoz illeszkednek:

- Starting Grant (StG) a függetlenedő vezetőknek,
- Consolidator Grant (CoG) a megerősödő csoportvezetőknek,
- Advanced Grant (AdG) a kimagasló, érett életművel bíró kutatóknak,

- Synergy Grant (SyG) 2-4 vezető kutató közös, nagyívű projektjeire; kiegészítő eszköz,
- Proof of Concept (PoC) a hasznosítási/validációs potenciál feltárására (*European Research Council, 2024; European Research Council, n.d.b; European Research Council, n.d.c*).

Az ERC-támogatás formálisan a fogadóintézményhez kerül, amely vállalja a vezető kutató foglalkoztatását legalább a pályázat időtartamára, és olyan feltételeket biztosít, amelyek mellett a vezető kutató függetlenül irányíthatja a kutatást és kezelheti a forrásokat; a támogatás indokolt esetben „hordozható” másik fogadóintézményhez (*European Research Council, 2023, 2024*).

A magyarországi intézmények 2007 óta számítanak teljes jogú kedvezményezettnek: magyar fogadóintézménynél, illetve magyar vezető kutatóként az ERC-ben való részvétel az EU-tagállami státusból fakadóan adott. A pályázás feltétele, hogy a projekt EU-ban/társult országban valósuljon meg (*European Research Council, n.d.d*).

2022. december 15-én az Európai Tanács végrehajtási határozatának alkalmazásaként az Európai Bizottság bejelentette: amíg a közérdekű vagyonkezelő alapítványok összeférhetlenségi kockázatait nem rendezik, nem köthetők új jogi kötelezettségvállalások (pl. új támogatási szerződések) az érintett alapítványi egyetemekkel az Erasmus+ és a Horizont Európa programban; ez a gyakorlatban érinti az ERC-támogatások szerződéskötéseit is (*European Commission, 2023*). Független beszámolók szerint a korlátozás 2023–2024-ben is fennállt, miközben folytak az egyeztetések (*European University Association, 2023; Science|Business, 2023; Times Higher Education, 2024*).

Az elméleti áttekintés során az ERC-rendszer funkcionális dimenzióit értelmezzük: a kiválóság elve az intézményi ökoszisztémák támogató erejére épül. Ezt követi a kutatói mobilitás és az affiliációs mintázatok vizsgálata, amely megmutatja, miként formálják az egyéni döntések és a nemzetközi tapasztalatok a kapacitásépítés és a tudástranszfer folyamatait. A karrierfejlesztés és a mentorálás dimenziója azt vizsgálja, hogy a szakmai kapcsolatok és a bizalmi hálók hozzájárulnak-e a kutatói önállóság kialakulásához.

Az ERC-támogatások nemcsak az egyes kutatók teljesítményét tükrözik, hanem azt is, hogy az adott intézményi közeg mennyire képes felkészíteni, támogatni és megtartani a tehetségeket (*Raimondi et al., 2021*). A kutatási kiválóság elérése több szereplő összehangolt működését feltételezi: egyetemek, kutatóintézetek és támogató programok együttműködését (*Zenkienè et al., 2024*). Az ERC-pályázatok sikerességében az intézményi támogatás kulcsszerepet tölt be, különösen a pályázat-előkészítési szakaszban, ahol a belső bírálati mechanizmusok, az infrastruktúra-hozzáférés és a mentorálás meghatározó jelentőségű (*Catalyze Group, 2024*).

A kutatói mobilitás meghatározó jelentőségű a tudományos karrier fejlődésében és a tudástranszferben. Empirikus vizsgálatok szerint a nemzetközi mobilitás és a tudományos teljesítmény között pozitív kapcsolat figyelhető meg, ugyanakkor ennek mértéke és általánosíthatósága korlátozott, és erősen függ az alkalmazott adatbázistól, időszaktól és mintától. *Petersen (2018)* például egy adott mintán akár 17%-os hivatkozásszám-növekedést azonosított, amely részben a társszerzői hálózatok, a kutatási témák és a földrajzi együttműködés diverzitásával magyarázható. Ugyanakkor a kapcsolat nem egyirányú oksági viszony, mivel a magasabb tudományos teljesítményű kutatók nagyobb valószínűséggel vesznek részt nemzetközi mobilitásban, ami szelekciós hatást eredményezhet. A nemzetközi mobilitás emellett növelheti annak valószínűségét, hogy a kutatók magasabb impaktfaktorú folyóiratokban publikálnak, ami a hivatkozások számának további emelkedésével járhat (*Aykac, 2021*). *Bernard és szerzőtársai (2021)* megállapították, hogy a földrajzi mobilitás hatással van a kutatók társszerzői hálózatára.

Az egyetemek és a kutatóintézetek intézményi kapacitása jelentős tényező a kutatási kiválóság elérésében. *Malaga (2025)* szerint az intézményi kapacitás közvetlenül, a kutatói képességeken keresztül hat a kutatási produktivitásra. Az intézményi innovációs kapacitást elsősorban az erőforrásokhoz való hozzáférés, a közös innovációs keretrendszer és a szervezeti hatékonyság határozza meg (*Kozirog et al., 2022*). *Pedersen és szerzőtársai (2023)* egy értékelési keretrendszer dolgoztak ki a tudáspolitikai ökoszisztémák intézményi kapacitásának mérésére, amely kiterjed az akadémikusokra, az egyetemekre, a kutatóintézetekre és a szakmai társaságokra. *Novikova (2022)* a kutatásiinfrastruktúra-projekteket elemezte, és kiderítette, hogy a legnagyobb hatást a közvetlen támogatási intézkedések a beruházási szakaszban érik el, míg a közvetett támogatások a működési szakaszban hatékonyabbak. A kutatásiinfrastruktúra-projektek gyakran nemzetközi együttműködésként valósulnak meg a szükséges befektetés nagysága miatt (*Eggleton, 2024*).

A kutatási ökoszisztémában a tudástranszfer és az egyetemi hálózatok szerepe megkérdőjelezhetetlen. *Huggins és szerzőtársai (2008)* elemezték az egyetemek szervezetek közötti tudáshálózatait az Egyesült Királyságban, aminek eredményeként kiemelték a helyi és a szektorális tényezők fontosságát. *Zhou és Tang (2020)* szerint az egyetemi tudástranszfer-irodák (Knowledge Transfer Office, KTO) mérete és tapasztalata pozitívan korrelál a szabadalmak és a licencek számával. *Giuri és szerzőtársai (2019)* megállapították, hogy az egyetemek stratégiai orientációja a tudástranszfer területén függ az intézményi jellemzőktől és a külső környezettől. *Wang és Lu (2021)* az egyetemi és az ipari innovációs közösségek dinamikáját kutatva leírta, hogy a hálózati beágyazottság és a közösségi kohézió erősíti a tudástranszfert.

Az ERC-támogatások sikeres megszerzésében kulcsszerepet játszik a korai karrier szakaszban lévő kutatók célzott támogatása és mentorálása. *Gibbs és szerzőtársai (2014)* kiderítették, hogy az amerikai biomedikális posztdoktorok érdeklődése folyamatosan változik a képzési szakaszok során, és a mentori kapcsolatok minősége meghatározó a karrierfejlődésben. *Iversen és szerzőtársai (2014)* felhívták a figyelmet a strukturált mentorprogramok jelentőségére, amelyek maximalizálják a pályájuk elején és a közepén lévő kutatók személyes és szakmai fejlődését. *Youyou és Feng (2025)* megállapította, hogy a PhD és a posztdoktori kutatási témák közötti kis váltás, valamint a nemzetközi mobilitás egyaránt elősegíti a korai kutatói karriert. *Guyer és szerzőtársai (2021)* tíz stratégiát azonosítottak a sikeres pályázatíráshoz, köztük a megfelelő csapat összeállítását, azaz a mentori bizottságot finanszírozott kutatókkal.

A kutatási kapacitás építése különösen az alacsony és a közepes jövedelmű országokban aktív folyamat, amely kiterjed a nemzeti rendszerek fejlesztésére (*Global Research Council, 2015*). *Maher és szerzőtársai (2020)* rámutattak, hogy a kutatási kapacitás megerősítésének elsődleges felelőssége a nemzeti kormányokat terheli, míg a finanszírozás rendszerint a hazai beruházások és a külső támogatások kombinációjára épül. *Scholten és szerzőtársai (2021)* a kiválósági finanszírozás hatásait összegző tanulmányukban kiemelték, hogy korábbi kutatások (*Hellström et al., 2018*) szerint a szervezeti kapacitások – például az erőforrás-stabilitás – olyan tudományos hatásokhoz vezethetnek, mint új kutatási irányok megnyitása, a kutatási témák diverzifikálása és a nagyobb kockázatvállalás lehetősége. *Jacob és szerzőtársai (2025)* leírták, hogy a finanszírozási eszközök jellemzőinek és az intézményi környezetnek a kombinációja alapvető szerepet játszik a tudományos kiválóság feltételeinek megteremtésében. *Urbanovics és szerzőtársai (2024)* társszerzői hálózat-elemzést végeztek az ERC-nyertes társadalomtudósok körében, amelyből kiderült, hogy az ERC-nyertesek közösségi struktúrái és publikációs mintázatai rendkívül heterogének, de intenzív, csoporton belüli együttműködés jellemzi őket.

A *Science Europe (2022)* konferenciája az EU13-országok (az EU-hoz 2004-ben vagy azután csatlakozó országok) agyelszívási és kapacitásépítési kihívásait tárgyalva rámutatott a kelet és a nyugat közötti innovációs szakadék áthidalásának szükségességére. Az *EXPER-projekt (2025)* szerint az agyelszívás helyett az agycirkuláció modelljét kell előmozdítani, amely elősegíti a tudástranszfert, és egyaránt előnyös a küldő és a fogadó régiók számára. A *COST (2021)* éves jelentése kiemelte, hogy a hálózati együttműködések hatékonyan segítik az „agyecirkulációt” Európán belül és kívül is, hiszen a kutatók új ötletekkel, tapasztalatokkal és nemzetközi kapcsolatokkal gazdagodva térnek vissza saját intézményeikhez.

A bemutatott kutatások alapján feltételezhető, hogy a kutatói mobilitás és az intézményi kapacitás kölcsönhatása meghatározó jelentőségű az ERC-sikerekhez, amelyek szerkezeti összefüggéseit vizsgáljuk ebben a tanulmányban.

2. Módszertan

A vizsgálat alapját az ERC hivatalos nyerteslistája adta, onnan gyűjtöttük össze a magyar érintettségű projektek adatait. Minden nyertes személyazonosítását követően a kutató(k) Scopus-profilját kerestük meg, és letöltöttük a publikációkhoz rendelt affiliációkat (intézménynév és év szerinti bontásban). Azoknál, akik többször nyertek ERC-támogatást, következetesen az elsőnek az időpontját tekintettük viszonyítási pontnak. Az elemzésbe csak azokat a projekteket vontuk be, amelyek egyértelműen egyetlen nyertes személyhez köthetők; a több vezető kutató (pl. Synergy-) projektek közül az ambivalens hozzárendelésű eseteket kizártuk.

A „pályázás előtti (forrás)intézmény” meghatározásához a Scopus-idősorban (a publikációs affiliáció alapján) azonosítottuk azt az intézményt, amelyhez a vezető kutató a pályázás évét megelőzően tartósan kapcsolódott. Az „évek száma a pályázásig” mutatót úgy becsültük, hogy a pályázat előtti intézményhez kötődő első és utolsó (pályázást megelőző) publikáció évbélyegei alapján meghatároztuk a pályázás évéig ott eltöltött időtartamot. A pályázat utáni affiliáció esetében követtük a Scopus-alapú affiliációk változását a nyeres évétől kezdve 2025-ig. Az elemzés során abból indultunk ki, hogy az ERC-támogatás formálisan hozható, és a vezető kutató a projekt futamideje alatt kezdeményezheti annak átvitelét más fogadóintézményhez – feltéve, hogy a projekt céljai máshol is teljesíthetők –, ám a gyakorlatban ez ritka. Ennek megfelelően az első 5 évben a kutatásvezetők jellemzően a nyereskori fogadóintézménynél maradnak, amit az értelmezésben figyelembe vettünk.

Az intézménynév-normalizálást kézi ellenőrzéssel végeztük (pl. ELTE/„Eötvös Loránd University”, HUN-REN/korábbi MTA, CEU/„Central European University” stb.). A ritkán előforduló, heterogén vagy nehezen standardizálható célpontokat az „Egyéb” kategóriába soroltuk. Személy- és intézményazonosításnál elsődlegesen a Scopus Author ID-kra, másodlagosan a publikációcímekre, társszerzőkre, szakterületre és évjáratokra támaszkodtunk.

A 2007–2024 közötti ERC-adatok alapján az érintett szervezeteket öt, következetesen alkalmazható csoportba rendeztük.

1. Kiemelt kutatóhelyi központok (Major Research Centres): több tudományterületen és nagy számban fogadott be nyertes pályázatokat.
2. Domináns egyetemi pólusok (Leading University Poles): kevesebb nyertes-sel, de markáns, szakterület-specifikus erősségekkel.
3. Új vagy eseti fogadóhelyek (Emerging Host Institutions).
4. Kapcsolódó intézményi csomópontok (Connected Institutional Nodes): fogadóhelyként nincs nyeresük, de pályázat előtti és/vagy utáni állomásként megjelennek.

5. Periferikus szereplők (Peripheral Institutions): minden további szervezet, amely sem közvetlenül fogadóhelyként, sem közvetve nem kapcsolódik a vizsgált nyertesekhez.

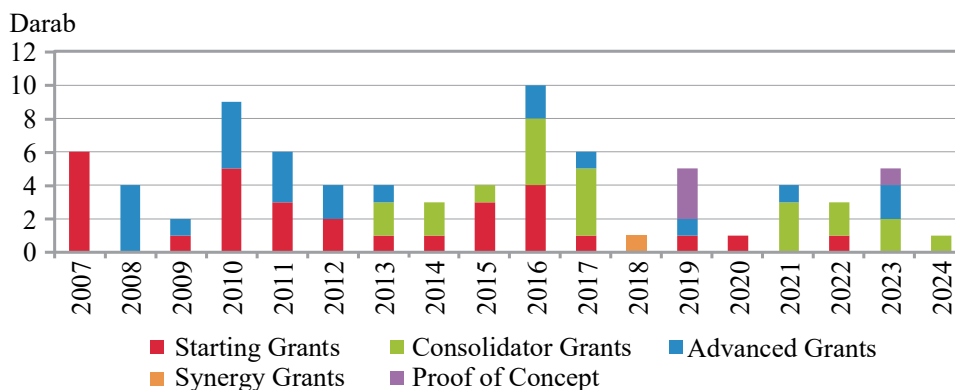
A klaszterképzést előre rögzített küszöbértékek alapján végeztük: „sok nyertes” = ≥ 15 fogadott ERC-támogatás; „kisebb fogadó” = 1–2 fogadott ERC-támogatás; „közvetett” = 0 fogadott ERC-támogatás, de megjelenés a pályázás előtti és/vagy utáni affiliációs idősorokban. Ez a keret egyszerre tartja külön a kutatóintézeti hálózatot az egyetemektől, és láthatóvá teszi azokat a szervezeteket is, amelyek ugyan nem fogadnak ERC-projektek, mégis belépési vagy kimeneti csomópontként fontosak a pályautakban.

3. Eredmények

A magyar ERC-nyerések időbeli eloszlása két nagyobb hullámot mutat (1. ábra). Az első a program indulásához kapcsolódik: 2007 és 2011 között összesen 27 pályázati győzelem született, köztük a kiugró évek 2010 (9 nyertes pályázat) és 2007 (6 nyertes). Ekkor a sikereket főként Starting és Advanced Grantok adták (2010-ben 5 StG és 4 AdG). A 2012 és 2015 közötti időszak mérsékelt eredményű, évi 3-4 nyéréssel, majd 2016 és 2017 újabb erős csúcsot hoz (2016: 10; 2017: 6 nyertes), ahol a Consolidator Grantok súlya látványosan nő (2016-ban 4 StG + 4 CoG + 2 AdG).

1. ábra

Magyar ERC-nyerések időbeli eloszlása típusonként
The temporal distribution of Hungarian ERC grants by type

Forrás: saját szerkesztés ERC-adatok alapján.

2018-tól a mintázat széttartóbb: a Synergy csak egyszer jelenik meg (2018), a Proof of Concept főleg 2019-ben (3) és 2023-ban (1) bukkan fel, ami a hasznosítási/validációs irányok erősödésére utal. 2020 pandémiás mélypont (1 nyeres), 2021 és 2023 között viszont stabilizálódás látszik (4-5 nyeres/év), majd 2024-ben 1 nyeres szerepel a listán.

A 78 nyeresből 30 Starting ($\approx 38,5\%$), 21 Consolidator ($\approx 26,9\%$), 22 Advanced ($\approx 28,2\%$), 1 Synergy ($\approx 1,3\%$) Grant és 4 Proof of Concept ($\approx 5,1\%$) került azonosításra. A szerkezet azt sugallja, hogy a magyar részvétel hosszú távon kiegyensúlyozott StG–CoG–AdG-portfólióra épül, időszakos csúcsokkal (2010, 2016), valamint a 2019 utáni években megjelenő PoC-aktivitással. Az 1. ábrán a színek a granttípusokat jelölik; a 2016-os összetett csúcs és a 2019/2023-as PoC-„kitüremkedések” jól kivehetők.

A fogadóintézmények szerinti bontás azt mutatja, hogy messze a Magyar Kutatási Hálózat, illetve jogelődje (HUN-REN) a legnagyobb vonzerő: a 78 azonosított magyar ERC-nyeresből 40 idekötődik, vagyis nagyjából az összes siker felét itt valósították meg (1. táblázat). A második vonal intézményei az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) 11, a Közép-Európai Egyetem (CEU) 10, valamint a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) és a Szegedi Tudományegyetem (SZTE) egyaránt 7-7 nyeresssel; mellettük kisebb, de látható csomópontként jelenik meg a Semmelweis Egyetem (SE) és az Óbudai Egyetem (ÓE) 1-1 sikerrel, illetve a Politikátörténeti Intézet (Pol.hist.) egy Consolidator Granttel. Fontos kontextus, hogy a CEU ma Bécsben (Ausztria) működik, a hazai adatokban szereplő, idevonatkozó nyeresékek részben korábbi időszakhoz köthetők.

1. táblázat

Magyar ERC-nyeresékek fogadóintézmény szerint, 2007–2024
Hungarian ERC grants by host institution between 2007 and 2024

Fogadó-intézmény	Starting Grants	Consolidator Grants	Advanced Grants	Synergy Grants	Proof of Concept	Végösszeg
HUN-REN	10	12	15	1	2	40
ELTE	6	3	2	0	0	11
CEU	5	3	2	0	0	10
BME	4	1	1	0	1	7
SZTE	3	1	2	0	1	7
Pol.hist.	0	1	0	0	0	1
ÓE	1	0	0	0	0	1
SE	1	0	0	0	0	1
Végösszeg	30	21	22	1	4	78

Forrás: saját szerkesztés ERC-adatok alapján.

A szerkezetben nemcsak a volumen, hanem a portfólió is beszédes: a HUN-REN-ben fut a legtöbb Consolidator- és Advanced-projekt (utóbbi esetében 15 a 22-ből), ami arra utal, hogy a hálózat a magasabb érettségi szintű, nagyobb ívű kutatásokat különösen jól tudja befogadni. Az ELTE és a CEU inkább a Starting és a Consolidator kategóriában erős, ami pályaindítási és konszolidációs kapacitásra utal; a BME és az SZTE kiegyensúlyozottabb profilt mutat, és náluk Proof of Concept is megjelenik, ami a hasznosítási-innovációs átfutásokat erősíti. A fogadói térkép egy központi HUN-REN-magot és körülötte több, külön profilú egyetemi pólust rajzol ki: a nagy hálózati intézetekhez gravitáló Advanced-tömeg mellett élénk pályaindítás zajlik az ELTE-n (és a CEU történeti/regionális vonzásában), miközben a BME és az SZTE a kutatási eredmények alkalmazási irányába is nyit.

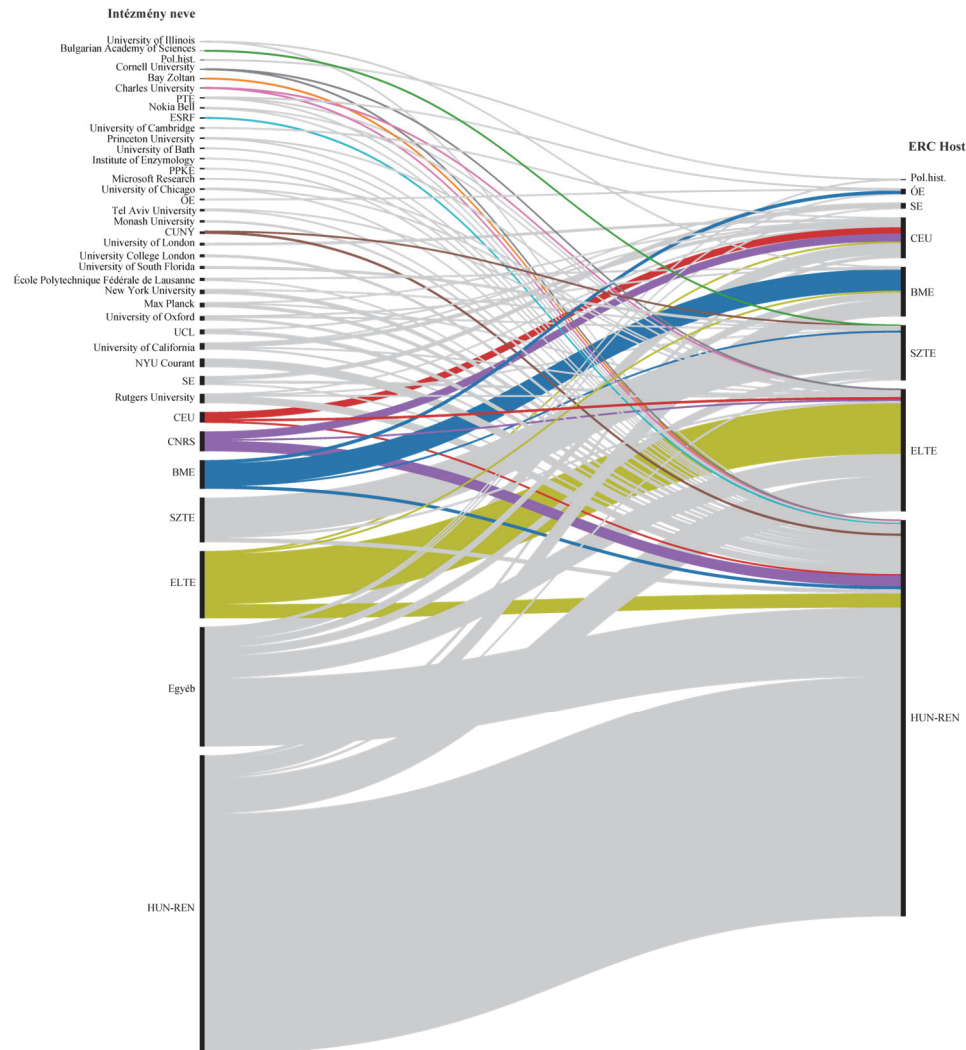
A pályázás előtti időszakban továbbra is a HUN-REN és az „Egyéb” (heterogén külső) kategória adja a legnagyobb tömeget. A nemzetközi források között rendszeresen visszatérő partnerek: University of Oxford, UCL, University of California (több campus), University of Chicago, Princeton, Rutgers, NYU Courant, Tel Aviv University, Max Planck, CNRS, Nokia Bell stb. A hazai mezőnyben a HUN-REN–ELTE-tengely a legmarkánsabb, és minden nagyobb magyar csomópontban megfigyelhető belső csatorna, ami jelzi, hogy az ERC-nyerések egy része intézményen belüli beágyazódással születik.

Az „évek száma a pályázás előtt” eloszlása széles: a rövid (1–3 év) előzményektől a 20–40+ éves kötődésekig minden megtalálható. Ez külön személyek eltérő pályahosszait tükrözi, nem egyéni kumulált idők összegét. Intézményenként más a jellemző tartomány: a HUN-REN és az ELTE körül a rövidebb és a nagyon hosszú előzmények is gyakoriak; a CEU-nál inkább közepes (kb. 3–13 év), míg a BME és az SZTE esetében inkább középtávú (5–15 év) előzmények dominálnak, néhány extrém hosszú esettel. A külföldi elitintézményekből a nyeréskori cél gyakran magyar intézmény, ami a „visszatérés–lehorgonyzás” mintázatát erősíti.

A nyeréskori fogadóhelyhez képest a pályázat utáni mozgások két irányt rajzolnak ki. Egyrészt erős a megtartás a nagy hazai intézményeknél (különösen HUN-REN, ELTE, részben SZTE/BME), másrészt látható áramlás mind hazai (HUN-REN ↔ ELTE/BME/SZTE/ Pázmány Péter Katolikus Egyetem (PPKE), valamint pl. Brain Vision Center), mind nemzetközi címek felé. A gyakori külső célpontok között szerepel: CEU, CNRS, UCL, École Polytechnique Fédérale de Lausanne (EPFL), Medizinische Universität Wien, University/University of London, University of Cambridge, Microsoft Research, Rutgers, NYU Courant, Monash University, ESRF stb. Az „Egyéb” célállomás továbbra is nagy gyűjtőkategória, itt több kisebb súlyú vagy változatos intézmény jelenik meg.

2. ábra

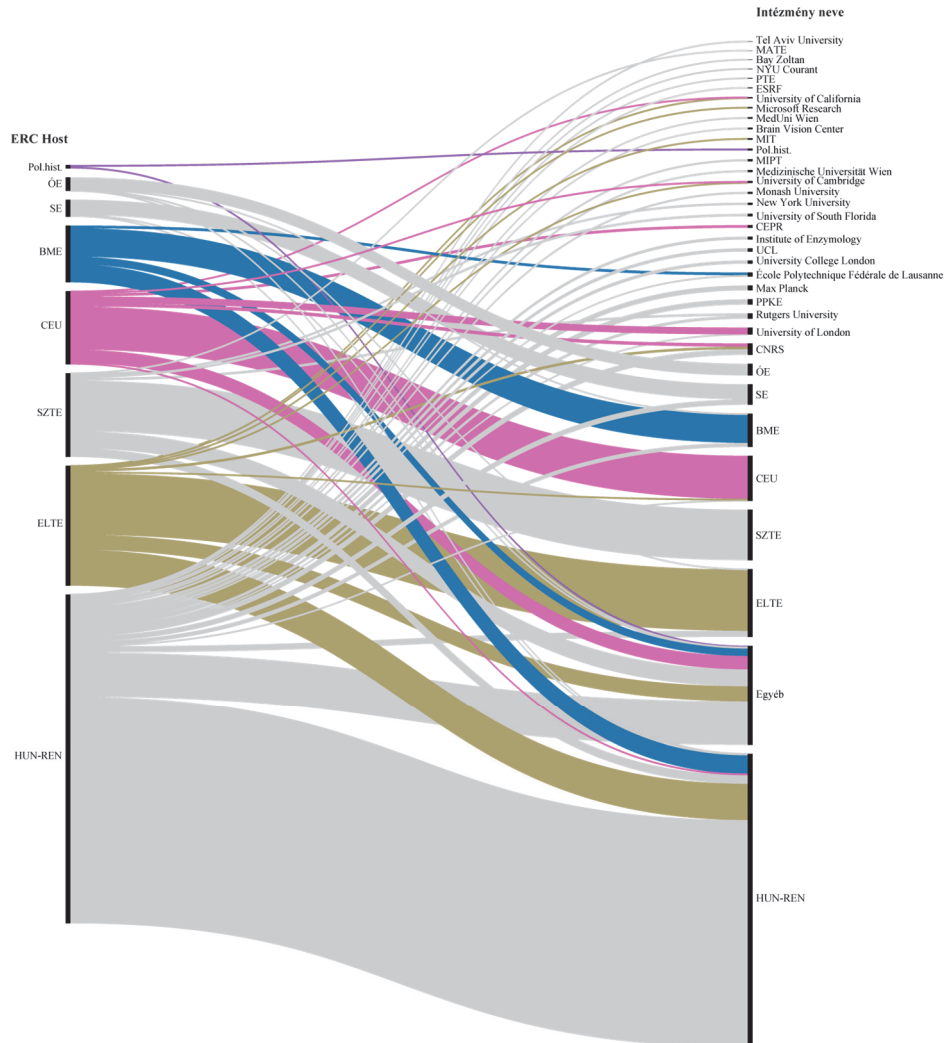
Intézményi csatornák az ERC-nyerésig:
pályázás előtti és fogadóintézmények esetén
Institutional channels leading to ERC success:
pre-application and host institutions

Forrás: saját szerkesztés Scopus-adatok alapján.

3. ábra

**Intézményi csatornák az ERC-nyerés után:
fogadó- és pályázat utáni intézmények**
*Institutional channels leading to ERC success:
pre-application and host institutions*

Forrás: saját szerkesztés Scopus-adatok alapján.

Fontos értelmezési keret, hogy az ERC-projekt első 5 évében a vezető kutatók a fogadóintézménynél maradnak. Ennek megfelelően az 1–3 éves „pályázat utáni” idők gyakran másodlagos/párhuzamos affiliációk, míg a 6–10+ év tartósabb poszt-ERC-lehorgonyzás vagy tudatos intézményváltás eredménye. A rendszer nem kifelé szivárog, hanem körforgásszerűen működik: a hazai megtartás és a célzott nemzetközi kapcsolatok egymást erősítik, és újabb ERC-k előszobáiként is szolgálnak.

Az adatok egymást kiegészítő karrierstratégiát rajzolnak ki. Egyrészt jelen vannak a rövidebb előtörténetű nyertesek, akik gyorsan integrálódnak egy hazai egységbe, és ott készítik elő az ERC-pályázatot. Másrészt számos hosszabb intézményi múltú nyertes látható, ahol a kutató vagy végig ugyanabban a magyar intézményben építkezett, vagy jelentős nemzetközi szakasz után tért vissza, és ott tartósan beágyazódott. A HUN-REN központi szerepe, valamint az ELTE-vel, a BME-vel és az SZTE-vel alkotott erős kapcsolatai arra utalnak, hogy a hazai ökoszisztémán belüli konzorciális és átjárható pályák támogatása kulcstényező az ERC-sikerekhez.

Stratégiai értelemben ez három irányt indokol:

1. Kétpályás tehetségtámogatás – külön csomagok a gyors beágyazódást igénylő kutatóknak (gyors infrastruktúra-hozzáférés, belső bírálati kör, pályázati mentoring) és a hosszabb pályán mozgóknak (nagyobb autonómia, csoportbővítés, nemzetközi vendégkör).
2. Visszatérési csatornák – célzott együttműködések a visszatérő forrásintézményekkel (Oxford, UCL, University of California, University of Chicago, Princeton, Rutgers, NYU/NYU Courant, Tel-Aviv, Max Planck, CNRS, valamint ipari oldalról a Nokia és a Microsoft), továbbá *co-appointment* konstrukciók és közös doktori/kutatási programok kialakítása. A *co-appointment* ebben a kontextusban kettős vagy megosztott kinevezést jelent, amelyben a kutató egyszerre két intézményhez tartozik hivatalos jogviszonnyal és meghatározott feladatmegosztással. Az ilyen együttműködési formák azért kiemelten fontosak, mert a tényleges ERC-nyertesek jelentős része ezekből az intézményi csatornákból érkezik.
3. HUN-REN–egyetemi utánpótlási csatorna – egyetemekkel közösen kialakított, lépcsőzetes felépítésű utánpótlási/programcsatorna, amely 3–5 éves, strukturált ERC-előkészítő szakaszként működne. A rendszer rendszeres műhelyeket, belső bírálati köröket és angol nyelvű próbainterjúkat tartalmazna, és rugalmasan igazodna mind a hazai bázison építkező, mind a frissen csatlakozó kutatók felkészítéséhez.

A „kétpályás” tehetségtámogatás a hazai intézményi magra épülhet, mindenképp előtérbe a HUN-REN központjára és kutatóintézeteire: például a HUN-REN Kísérleti

Orvostudományi Kutatóintézetére (KOKI), a HUN-REN Wigner Fizikai Kutatóközpontjára (Wigner), a HUN-REN Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézetére (SZTAKI) és a HUN-REN Atommagkutató Intézetére. Emellett a program az egyetemi karokra is támaszkodhat, így az ELTE Természettudományi és Informatikai Karára, a BME Villamosmérnöki és Informatikai, Vegyészmérnöki és Biomérnöki, valamint Természettudományi Karára, az SZTE Természettudományi és Informatikai Karára, az SE Általános Orvostudományi Karára, illetve az ÓE Neumann János Informatikai Karára. A gyors beágyazódást igénylő kutatóknak ezek a szervezetek közösen egy rövid, de intenzív „startcsomagot” biztosítanak, amelyek azonnali hozzáférést nyújtanak például a Wigner nagy teljesítményű számítási infrastruktúrájához (Wigner HPC), a SZTAKI laborjaihoz vagy az SE központi műszereihez. A hosszabb pályán mozgók ezzel párhuzamosan nagyobb autonómiát és csapatbővítést kapnak (egy posztdoktori és egy doktorandusz, házon belüli forrással), valamint célzott vendégkutatói hívásokat, hogy a meglévő nemzetközi hálózatukat az ERC-pályázat tematikájára feszítsék rá. A kulcs az adminisztratív teher csökkentése és az írásra fordítható idő: az érintett intézmények fél évre szóló, részleges oktatási és igazgatási felmentést biztosítanak, miközben a *research support* irodák és a TTO-k (technológia[transzfer] és tudástranszfer irodák) viszik a háttérmunkát.

A visszatérési csatornák célzottan azokkal a külföldi csomópontokkal nyílnak meg, ahonnan a magyar ERC-sikerek ténylegesen érkeznek: az Oxford és a UCL mellett a University of California, a University of Chicago, a Princeton és a Rutgers, továbbá a New York University, a Tel Aviv University, a Max Planck-intézetek és a CNRS laborjai, ipari oldalon pl. a Nokia, Microsoft. Ezekkel a partnerekkel pl. a CEU, ELTE kétoldalú megállapodásokat kötnek: *co-appointment* konstrukciókat (20–40%-os vendégprofesszori státusz hazai oldalon), közös doktori és posztdoktori témakiírásokat (ELTE–Oxford, BME–UCL, SZTAKI–NYU Courant, KOKI–Tel-Aviv, BTK–CNRS), valamint egyéves hazahívó (*home-coming*) ösztöndíjat biztosítanak a hazatérőknek költözési és indítási költségre, kifejezetten ERC-előkészítési kulcsmutatókkal. A közös munka a Hazatérési ERC-műhelyekben összpontosul: a partnerintézmények vezető kutatói panelszimulációt és pályázati tanácsadást tartanak.

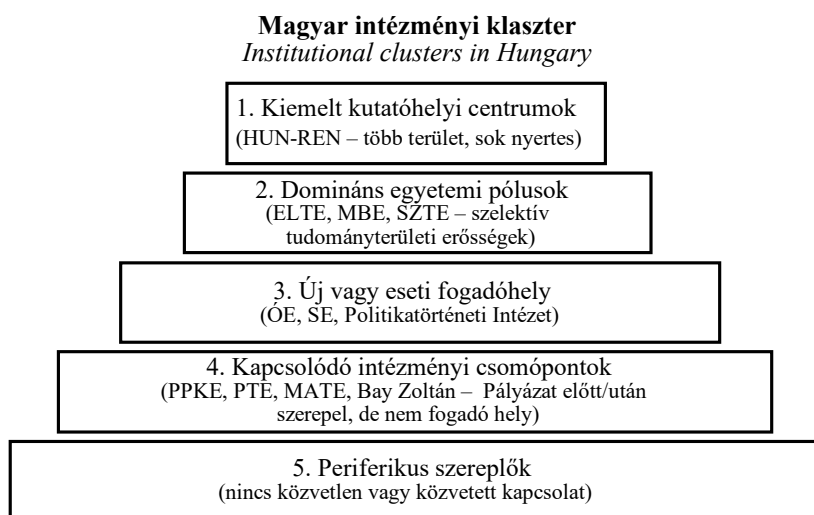
Egy lehetséges, 3–5 éves „ERC-előszoba” alakítható ki közösen a HUN-REN és az egyetemek részvételével. A koordinációt a HUN-REN-központ vállalhatná, tematikus pillérekre építve: az élettudományokban a KOKI és az SE kutatási infrastruktúrájára támaszkodva, a természettudományok és a mérnöki területek esetében a Wigner, a SZTAKI és a BME szakmai kapacitásaira építve, míg a társadalom- és bölcsészettudományokban az ELTE-re, szoros együttműködésben a HUN-REN intézeteivel. A program negyedéves intenzív felkészítő tréningeket, kétkörös belső bírálatot (külső, gyakran a fenti partnerektől érkező szakértőkkel) és angol nyelvű próbainterjúkat kínálhatna videós visszajelzéssel. A kis összegű, gyors támogatások

(*micrograntok*) fedezhetnék a pilotkísérleteket, a benchmarkokat, a terepmunkát és az adatvásárlást; közben egy közös pályázatmenedzser-csapat (ELTE, BME, SZTE, HUN-REN) egységesíthetné a dokumentumokat és a határidőkezelést. A sikerességet átlátható mutatókkal lenne célszerű mérni: a beadott pályázatok számának és az interjúra jutási aránynak a növekedése, a nyeresi ráta, a *step-up* előrelépések (Starting → Consolidator → Advanced), továbbá a *co-appointment*tel hazatérők és a közös publikációk száma az Oxford, UCL, UC, NYU, Max Planck és CNRS irányú együttműködésekben. Így a nemzetközi mobilitási hidak és a hazai lehorgonyzás nem egymás alternatívái, hanem egy összefüggő utánpótlási vonal kiegészítő elemei lehetnének, amelyek a következő ERC-generáció sikerét alapozzák meg.

A nyereskori fogadóintézményhez képest a projekt lezárultával két, egymást nem kizáró, hanem kiegészítő minta látható. Az egyik a megtartás: a HUN-REN-ben, az ELTE-n és részben az SZTE/BME párosnál sok kutató 6–10 évnél hosszabb ideig marad, ami tényleges post-ERC-lehorgonyzásra utal. A másik az irányított mobilitás: a kötelező 5 éves időszak letelte után több pálya hazai átmozgással vagy nemzetközi kitekintéssel folytatódik. Gyakori célpontok: CNRS, UCL, École Polytechnique Fédérale de Lausanne (EPFL), Medizinische Universität Wien, University/University of London, University of Cambridge, Microsoft Research, Rutgers, NYU Courant, Monash University, ESRF. Az 1–3 éves „pályázat utáni” szakaszok jellemzően párhuzamos vagy átmeneti affiliációkra utalnak (*co-appointment*, *sabbatical*, *bridging*), míg a 6–10+ éves idők valódi intézményváltási döntést vagy tartós beágyazódást jeleznek. A gyakorlati következtetés egyértelmű: az utánpótlási csatorna csak akkor teljes, ha a projekt lezárultára alumni- és visszatérési mechanizmusok épülnek (*co-appointment* fenntartása 1-2 évig, célzott visszahívási ösztöndíj, közös laborhozzáférés, „ERC-alumni” klub tematikus pályázat-előkészítő szereppel). Így a pályázat utáni mobilitás nem veszteségként, hanem visszaforgatható tőkének tekinthető a következő ERC-generáció számára.

A magyar fogadóintézmények térképe 5 csoportot rajzol ki (4. ábra). A kiemelt kutatóhelyi centrum a HUN-REN, amely több területen és nagy számban fogad nyerteseket. A domináns egyetemi pólusok (ELTE, BME és SZTE) kevesebb nyertest koncentrálnak, viszont egy-egy tudományterületen kiemelkedően erősek. Az új vagy eseti fogadóhelyek között az ÓE, az SE és a Pol.hist. jelenik meg. A kapcsolódó intézményi csomópontok (PPKE, Pécsi Tudományegyetem [PTE], Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem [MATE], Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Közhasznú Nonprofit Kft. [Bay Zoltán]) pályázati fogadóhelyként nem jelennek meg a nyereséknél, de a pályázás előtti és/vagy a pályázat utáni állomások között felbukkannak, ami kapcsolat- és utánpótlás-potenciált jelez. Minden más hazai felsőoktatási intézmény a periferikus szereplők között szerepel, mert sem fogadóhelyként, sem a pályázat előtti/utáni útvonalakon nem kapcsolódnak a pályázat nyerteseihez. (A CEU jelenléte történeti, mint már szó volt róla, 2018 óta Bécsben működik.)

4. ábra

Küszöbök:

- „Sok nyertes”: ≥ 15 nyertes fogadása
- „Kisebb fogadó”: 1–4 nyertes fogadása
- „Közvetett”: 0 nyertes, de pályázat előtti/utáni jelenlét

Forrás: saját szerkesztés Scopus-adatok alapján.

4. Összefoglalás

A magyar ERC-nyertesek 2007 és 2024 közötti pályadatai alapján a hazai rendszer többpólusú, de erősen koncentrált kutatási ökoszisztémaként írható le. A 78 azonosított ERC-nyerésből 40 a Magyar Kutatási Hálózathoz (HUN-REN) kötődik, amely így a magyar ERC-teljesítmény központi fogadóintézménye. A második vonalat az ELTE (11), a CEU (10), a BME (7) és az SZTE (7) alkotják, mindegyikük eltérő szakterületi erősségekkel rendelkezik. A HUN-REN főként Consolidator- és Advanced-pályázatokban erős, míg az egyetemek inkább Starting és Consolidator Grantokban mutatnak kiemelkedő teljesítményt.

A pályázás előtti beágyazódás széles skálán mozog: 1–3 éves rövid integrációtól egészen 20–40+ éves kapcsolatig. Ez két eltérő karrierstratégiára utal: (1) gyors hazai vagy hazatérő integrációra és (2) hosszú intézményi építkezésre, gyakran nemzetközi szakaszokkal kombinálva. A pályázat utáni időszakban erős megtartás

figyelhető meg a hazai pólusoknál (HUN-REN, ELTE), miközben a nemzetközi mobilitás továbbra is aktív szerepet játszik.

A rendszer így nem kifelé szivárog, hanem cirkulációs logikában működik. A mobilitás új tudást hoz, a megtartás pedig stabilizálja az ERC-felkészülést. A magyar ERC-siker a kétpályás karriermodell (gyors integráció és hosszú építkezés) kombinációjának és a hazai intézményi csatornák egymást erősítő hatásának köszönhető.

A vizsgálat nem tér ki a tudományterületi különbségek részletes elemzésére, ugyanakkor ez a dimenzió fontos kiegészítést jelenthetne, különösen az eltérő mobilitási és együttműködési mintázatok feltárása szempontjából, így jövőbeli kutatások irányát képezheti.

5. Közpolitikai javaslatok – a kutatási eredmények gyakorlati alkalmazása

A magyar ERC-teljesítmény további növeléséhez olyan célzott szakpolitikai fejlesztésekre van szükség, amelyek a feltárt empirikus mintázatokra – különösen a HUN-REN központi szerepére, a domináns egyetemi pólusok differenciált funkcióira, valamint a kettős (gyors integráció és hosszabb pályáiv) karrierstruktúrára – építve egyszerre erősítik az utánpótlást, a nemzetközi kapcsolati tőke visszacsatornázását és az intézményi kapacitások összehangolását.

Elsőként egy országos szintű, úgynevezett nemzeti ERC-előkészítő kutatási lánc kialakítása volt indokolt, amely időközben meg is valósult a Nemzeti Kutatási Kiválósági Program formájában (*Lakatos et al., 2025*). Ennek keretében az ERC Pre-Entry Track program töltheti be a központi szerepet, amely 3–5 éves felkészítő szakaszként működhet. A program akkor válhatna igazán hatékonná, ha olyan támogatási elemeket is tartalmazna, mint a pályázati értékelési folyamatot modellező (panelszimulációs) tréningek, a pályázati mentorálás és a belső bírálati körök működtetése. A rendszer tovább erősíthető lenne pilotkutatásokra fordítható mikrotámogatásokkal, valamint az intézményi ERC-irodák összehangolt működtetésével. Ez a javaslat közvetlenül kapcsolódik ahhoz az eredményhez, hogy a sikeres pályák egy része rövid előzményt követő gyors intézményi integrációval valósul meg, amelyet célzott előkészítő mechanizmusok erősíthetnek.

Második pilléreként a visszatérési csatornák intézményesítése szükséges. Ezt a Homecoming ERC Fellowship (HEF) kerete biztosíthatná, amely 1–2 éves ösztöndíjjal támogatná a nemzetközi intézményekből hazatérő kutatókat. A rendszer

része lenne a 20–40%-os, közös (*co-appointment*) együttműködés külföldi partnerekkel, továbbá közös doktori és posztdoktori témakiírások, illetve infrastruktúra-hozzáférés biztosítása. A visszatérési csatornák szükségességét az a mintázat indokolja, hogy a nyertesek jelentős része nemzetközi intézményekből érkezik, illetve azokkal tart fenn aktív kapcsolatot.

A harmadik irány a regionális és kisebb fogadóintézmények megerősítését célozza az új Emerging Host Support programmal, amely intézményi minigrant segítségével támogatná a kutatómenedzsment-kapacitások fejlesztését, valamint a mobilitási csatornák erősítését a HUN-REN és a regionális egyetemek között. Emellett javasolt lenne egy olyan, *sabbatical* jellegű – vagyis alkotói/kutatói szabadságot biztosító – ERC Writing Support ösztöndíj bevezetése, amely nyugodt, koncentrált időkeretet teremtene a fiatal kutatók számára ERC-pályázataik magas színvonalú előkészítéséhez. Ez különösen releváns annak fényében, hogy az elemzés rámutat a rendszer centralizáltságára és a kisebb intézmények korlátozott jelenlétére a fogadói térképen.

Ezen túlmenően kiemelt jelentőségű a pályázat utáni szakasz intézményesítése. A Post-ERC Alumni Network létrehozása elősegítené az ERC-alumniközösség szakmai aktivizálását, mentorprogramok, panelszimulációk és rendezvények formájában. A hazai centrumokban létrehozott alumnistátuszok biztosítanák a tudás szervezett visszaforgatását a kutatási ökoszisztémába. A pályázat utáni mobilitási mintázatok alapján a tudás visszacsatornázása kulcsfontosságú a rendszer hosszú távú fenntarthatósága szempontjából.

Végül a rendszer igazságos működéséhez hozzájárulna a „nevelő intézmények” elismerése, amelyet az ERC-pályázatot megelőző intézményi hozzájárulás elismerési rendszer (*pre-ERC contribution acknowledgement system*) biztosítana. Ez pénzügyi vagy pontozási ösztönzöt nyújtana azoknak az intézményeknek, amelyek hosszú távon támogatták a kutatók szakmai fejlődését, még ha az ERC-pályázatot nem náluk adták is be. Ez a javaslat összhangban áll azzal az eredménnyel, hogy a pályázás előtti intézményi beágyazódás jelentős szerepet játszik az ERC-sikerben.

A magyar ERC-rendszer stabil alapokon áll, ugyanakkor az elemzés által feltárt strukturális mintázatok alapján a további fejlődés kulcsa egy átlátható, strukturált és intézményesített ERC-előkészítő kutatási-értéklánc kiépítése, a formális nemzetközi visszatérési csatornák megerősítése, a fogadói kapacitások szélesítése és a nevelő intézmények szerepének elismerése. Ezek együttesen teremthetnek olyan ökoszisztémát, amely hosszú távon is fenntartható módon képes növelni Magyarország nemzetközi kutatási teljesítményét.

Köszönetnyilvánítás

Jelen tudományos közlemény létrejöttét a Miskolci Egyetem az intézmény Tudományos Kiválósági Támogatási Programjának keretében dr. Hajdú Noémi részére nyújtott finanszírozással támogatta (projektazonosító: ME-TKTP-2025-30).

Irodalom

- Aykac, G. (2021): The value of an overseas research trip. *Scientometrics*, 126(8), 7097–7122.
<https://doi.org/10.1007/s11192-021-04052-4>
- Bernard, M. – Bernela, B. – Ferru, M. (2021): Does the geographical mobility of scientists shape their collaboration network? A panel approach of chemists' careers. *Papers in Regional Science*, 100(1), 79–100. <https://doi.org/10.1111/pirs.12563>
- Catalyze Group (2024): *ERC Advanced Grant: 10 Tips for Your Application*.
<https://www.catalyze-group.com/erc-advanced-grant-10-tips-for-your-application/>
- COST (2021): COST annual report 2020. *European Cooperation in Science and Technology*.
<https://www.cost.eu/uploads/2020/04/COST-Annual-report-2020.pdf>
- Eggleton, D. C. (2024): Large-scale research infrastructure projects: A conceptual review for science policy and management. *Science Progress*, 107(4), 00368504241266555.
<https://doi.org/10.1177/00368504241266555>
- European Commission (2023): *Joint statement by Commissioners Hahn and Gabriel on the application of Council Implementing Decision of 15 December 2022 in relation to Hungarian public interest trusts*. January 26.
<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/news/joint-statement-by-commissioners-hahn-and-gabriel-on-the-application-of-council-implementing-decision-of-15-december-2022-in-relation-to-hungarian-public-interest-trusts>
- European Research Council (2023): *ERC Work Programme 2023*.
https://erc.europa.eu/sites/default/files/document/file/ERC_WorkProgramme_2023.pdf
- European Research Council (2024): *ERC Work Programme 2024*.
<https://erc.europa.eu/sites/default/files/2024-05/WorkProgramme-updated.pdf>
- European Research Council (n.d.a): *ERC at a glance*.
<https://erc.europa.eu/about-erc/erc-glance>
- European Research Council (n.d.b): *Proof of Concept Grant*.
<https://erc.europa.eu/apply-grant/proof-concept>
- European Research Council (n.d.c): *Synergy Grant*.
<https://erc.europa.eu/apply-grant/synergy-grant>
- European Research Council (n.d.d): *For non-European researchers*.
<https://erc.europa.eu/apply-grant/non-european-researchers>
- European University Association (2023): *EUA Board urges Hungarian government to address autonomy concerns to ensure universities' access to EU programmes*. February 14.
<https://www.eua.eu/news/eua-news/eua-board-urges-hungarian-government-to-address-autonomy-concerns-to-ensure-universities-access-to-eu-programmes.html>
- Exper Project (2025): *Online Seminar Tackles Research Talent Retention Challenges in Europe*.
<https://exper-project.eu/online-seminar-tackles-research-talent-retention-challenges-in-europe/>

- Gibbs, K. D. – McGready, J. – Bennett, J. C. – Griffin, K. (2014): Biomedical Science Ph.D. Career Interest Patterns by Race/Ethnicity and Gender. *PLOS ONE*, 9(12), e114736. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0114736>
- Giuri, P. – Munari, F. – Scandura, A. – Toschi, L. (2019): The strategic orientation of universities in knowledge transfer activities. *Technological Forecasting and Social Change*, 138, 261–278. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2018.09.030>
- Global Research Council (2015): *Statement of Approaches: Building Research and Education Capacity*. https://globalresearchcouncil.org/fileadmin/documents/GRC_Publications/Statement_of_Approaches_Building_Research_and_Education.pdf
- Guyer, R. A. – Schwarze, M. L. – Gosain, A. – Maggard-Gibbons, M. – Keswani, S. G. – Goldstein, A. M. (2021): Top ten strategies to enhance grant-writing success. *Surgery*, 170(6), 1727–1731. <https://doi.org/10.1016/j.surg.2021.06.039>
- Hellström, T. – Jabrane, L. – Brattström, E. (2018): Center of excellence funding: Connecting organizational capacities and epistemic effects. *Research Evaluation*, 27(2), 73–81. <https://doi.org/10.1093/reseval/rvx043>
- Huggins, R. – Johnston, A. – Steffenson, R. (2008): Universities, knowledge networks and regional policy. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 1(2), 321–340. <https://doi.org/10.1093/cjres/rsn013>
- Iversen, A. C. – Eady, N. A. – Wessely, S. C. (2014): The role of mentoring in academic career progression: A cross-sectional survey of the Academy of Medical Sciences mentoring scheme. *Journal of the Royal Society of Medicine*, 107(8), 308–317. <https://doi.org/10.1177/0141076814530685>
- Jacob, M. – Hellström, T. (2025): Affording excellence: What does excellence funding do for researchers? *Policy Studies*, 46(1), 83–101. <https://doi.org/10.1080/01442872.2023.2267458>
- Kozirog, K. – Lucaci, S.-M. – Berghmans, S. (2022): *Universities as key drivers of sustainable innovation ecosystems: Results of the EUA survey on universities and innovation*. European University Association. <https://www.eua.eu/downloads/publications/innovation%20report.pdf>
- Lakatos P. L. – Hajdú N. – Makó Cs. – Sasvári P. (2025): *A Nemzeti Kutatási Kiválósági Program 2025. évi pályázati eredményeinek intézményi elemzése*. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.15406.98887>
- Maher, D. – Aseffa, A. – Kay, S. – Tufet Bayona, M. (2020): External funding to strengthen capacity for research in low-income and middle-income countries: Exigence, excellence and equity. *BMJ Global Health*, 5(3), e002212. <https://doi.org/10.1136/bmjgh-2019-002212>
- Malaga, R. S. (2025): Institutional capacity, faculty capability, and research productivity in higher education institutions: A moderated mediation model. *Edelweiss Applied Science and Technology*, 9(2), 1920–1635. <https://doi.org/10.55214/25768484.v9i2.4849>
- Novikova, T. S. (2022): Investments in research infrastructure on the project level: Problems, methods and mechanisms. *Evaluation and Program Planning*, 91, 102018. <https://doi.org/10.1016/j.evalprogplan.2021.102018>
- Pedersen, D. B. – Mackie, I. – Gluckman, P. – Felt, U. (2023): An evaluation framework for institutional capacity of science-for-policy ecosystems in EU Member States. *European Commission, Joint Research Centre*. <https://data.europa.eu/doi/10.2760/609597>
- Petersen, A. M. (2018): Multiscale impact of researcher mobility. *Journal of The Royal Society Interface*, 15(146), 20180580. <https://doi.org/10.1098/rsif.2018.0580>
- Raimondi, M. – Pasqualini, F. – Ciofani, G. – Biferale, L. (2021): Tackling the ERC paradox. *Nature Italy*. <https://doi.org/10.1038/d43978-021-00140-4>

- Scholten, W. – Franssen, T. P. – van Drooge, L. – de Rijcke, S. – Hessels, L. K. (2021): Funding for few, anticipation among all: Effects of excellence funding on academic research groups. *Science and Public Policy*, 48(2), 265–275. <https://doi.org/10.1093/scipol/scab018>
- Science|Business (2023): *As Hungary moves to unlock EU Cohesion money, the Horizon Europe impasse continues.* <https://sciencebusiness.net/news/horizon-europe/hungary-moves-unlock-eu-cohesion-money-horizon-europe-impasse-continues>
- Science Europe (2022): *Talent Retention: How can Europe tackle the challenges of Brain Drain and Capacity Building in EU-13 countries?* Brussels. <https://scienceeurope.org/events/talent-retention-how-can-europe-tackle-the-challenges-of-brain-drain-and-capacity-building-in-eu13-countries/>
- Times Higher Education (2024): *Hungarian universities stay blocked from EU grants despite appeal.* December 18. <https://www.timeshighereducation.com/news/hungarian-universities-stay-blocked-eu-grants-despite-appeal>
- Urbanovics, A. – Márkus, I. – Palla, G. – Pollner, P. – Sasvári, P. (2024): Path of excellence: A co-authorship network analysis of European Research Council grant winners in social sciences. *Heliyon*, 10(12), e32403. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e32403>
- Wang, W. – Lu, S. (2021): University-industry innovation community dynamics and knowledge transfer: Evidence from China. *Technovation*, 106, 102305. <https://doi.org/10.1016/j.technovation.2021.102305>
- Youyou, W. – Feng, K. (2025): Rethinking postdoc careers through the science of science. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 122(9), e2500344122. <https://doi.org/10.1073/pnas.2500344122>
- Zenkiené, L. – Leišytė, L. (2024): Strengthening university capacity in regional innovation ecosystem through the participation in the European Universities initiative. *European Journal of Higher Education*, 14(1), 88–108. <https://doi.org/10.1080/21568235.2024.2410358>
- Zhou, R. – Tang, P. (2020): The role of university Knowledge Transfer Offices: Not just commercialize research outputs! *Technovation*, 90–91, 102100. <https://doi.org/10.1016/j.technovation.2019.102100>